

Daniël 5 – preek – NGKE– 17-6-2016

Vluchten kan niet meer

Te laat!

Soms realiseer je je ineens dat het te laat is!
Dat je te ver bent gegaan.

Je bent tóch het ijs op gegaan.
Terwijl je niet wist of het ijs wel dik genoeg is.
Toch ga je erop ...
'Ach het valt vast wel mee-e'
En dan – als je midden op het ijs staat- de beide oevers zijn even ver weg,
dan klinkt er een galmend gekraak en springen tussen je voeten de scheuren in
het ijs.
Te laat! Toch niet betrouwbaar!
Je bent te ver gegaan.

Onverantwoordelijke keuze

Toen hij die hand zag

moet koning Belsassar hetzelfde gedacht hebben:

‘Te laat!’

‘Nu ben ik te ver gegaan’

Maar je hoort ‘m dat niet zeggen.

Je ziet aan alles dat hij erg geschrokken is.

Hij trekt bleek weg en staat met knikkende knieën te trillen op zijn benen. (6)

Hij roept zijn bezweerders, Chaldeeën en waarzeggers met overslaande stem (7)

Hij probeert op deze manier de situatie weer onder controle te krijgen.

Met een beloning en met een hoge positie in het rijk moet dat toch lukken!

Maar deze keer lukt het niet!

Zijn wijzen kunnen hem niet helpen! (8)

De hand en de boodschap zien er dreigend uit
maar hij weet zelfs niet eens wát hem bedreigt.

Niet eens dat!

Zo weinig controle heeft hij

Weerloos overgeleverd is hij aan een macht die véél groter is dan hij.

En dat maakt hem doodsbang (9)

Maar hij geeft dat niet toe.

En als hij dan ein-de-lijk Daniël laat roepen,

-die was kennelijk allang uit beeld-

doet koning Belsassar -‘Bel beschermt de koning’- nog steeds alsof hij de zaak onder controle heeft.

Hij heeft immers Daniël in dienst.

en ‘via hem krijg ik wel weer controle over de situatie’.

denkt hij!

‘Bel beschermt de koning’ toch!

‘Ik geef je een vorstelijke beloning als jij dit voor mij oplost’.

Maar de uitleg van Daniël kun je niet kopen (17).

God staat boven Bel, de koning en Daniël.

Daniël kan ook alleen maar Gods oordeel doorgeven:

mene, mene, tekem, ufarsin:

-geteld, geteld, gewogen en verdeeld-

‘de dagen van uw koningschap zijn geteld,

u verdient het gewicht niet, dat men koning toekent

en uw koninkrijk is daarom verdeeld tussen anderen.’

Nou, dat is een vernietigend oordeel.

Maar de reactie van koning Belsassar blijft je verbazen(29)

Geen berouw, geen vraag om hulp.

Hij doet net of het hij het nog stééds helemaal onder controle heeft,
alleen maar omdat hij nu weet wat er op de wand staat.

Maar hij negeert de boodschap!

Hij beloont zijn dienaar Daniël zoals een machtige koning dat doet!

Daniël zet hij op de derde plaats in zijn koninkrijk.

Maar hij is geen machtige koning meer!

Hij heeft geen koninkrijk meer,

dat is al tussen andere koningen verdeeld.

Laat me

Begrijpen jullie het?

...

Waarom erkent hij God zelfs dán niet?

Het is toch dwaasheid niet te reageren op Gods oordeel!

Welke levenshouding zit er nu achter die reactie?

Niet alleen verkeerde keuzes maken,

maar tot het bittere eind aan die keuzes vasthouden.

Zelfs tegen beter weten in.

Is het zijn karakter?

De geschiedschrijver Xenophon beschrijft koning Belsassar als een rebelse, verwende, wrede en goddeloze jongeman.¹

Een man die denkt dat niemand hem wat kan maken,

Omdat hij toch wel door 'Bel' beschermd wordt

Dus, 'als ik met mijn vriendinnen wil drinken uit de heilige bekers van de tempel van de God van Israël!

Dan doe ik dat gewoon.

Wie doet mij wat?'

...

God!

Koning Belsassar zou goed in onze tijd passen.

Hij moet alleen afleren koning te willen zijn,

want iedereen is zelf koning in onze tijd,

hij moet niets meer van 'Bel' verwachten.

want velen zijn hun eigen god in deze tijd

Maar verder past het wel

Hij wil ook aan niemand meer verantwoording afleggen voor zijn leven.

Net zoals als helaas bij veel medemensen.

'Ik doe wat ik wil en dat gaat alleen mijzelf aan.'

Daniël herinnert hem eraan dat hij het zelf bij was toen zijn vader

Nebukadnessar keer op keer door God vernederd werd.

Hij had het gezien.

Hij had het dus kunnen weten.

Maar deze koning Belsassar wil het gewoon niet weten.

Hij is onverbeterlijk eigenwijs op het arrogante af

Dat is diep triest, dat je niet alleen verkeert kiest,

maar ook nog eens aan die keuze vasthoudt.

Tegen beter weten in.

Al kijk je de dood in de ogen.

¹ World Biblical Commentary 30, *Daniël*, p. 107

Je leert hier ook iets over God.
 Sommige mensen denken dat God eindeloos geduldig is.
 Hier leer je: God is heel geduldig maar niet *eindeloos* geduldig. Je zou ook kunnen zeggen: is is 'nog even geduldig'
 Het is niet: 'God zal me wel vergeven want dat is nu eenmaal zijn beroep'.²
 Als je echt niet wilt, en Hem tegen beter weten in tart.
 dan zegt Hij op een dag: Nu is het genoeg!
 Mene, mene, tekkel ufarsin.

Ons teken aan de wand?

Broers en zussen.
 Als er vandaag hier een hand verscheen?
 Wat zou die dan voor óns op de wand schrijven?
 Welk teken aan de wand zouden wij krijgen?
 Wat denken jullie?

...

Er zou staan:
 farsin, tekkel, umene, mene.
 Het omgekeerde oordeel!
 Peres: mijn kleding is verdeeld en mijn lichaam gebroken.
 Tekel: ik vind mijzelf niet te gewichtig mij voor jullie op te offeren
 Umene: en daarom zal ik jullie dagen niet te tellen maken.

Dat is het 'oordeel' over ons!
 Laat het eens tot je doordringen
 Dat is wat het oordeel van God dat een belofte voor ons is.

In de gemeente van Christus beginnen de meesten van ons zo hun leven.
 Bij onze doop klinkt dit 'oordeel' over ons.
 'Vertrouw Mij, en Ik zal je redden van de zonde, het kwaad, de ziekte en de dood.'
 Jongens en meiden, het lijkt zo vanzelfsprekend.
 Maar als je het lange, lange, verhaal van de Bijbel een beetje kent.
 Dan weet je dat er in die begintijd maar een groepje mensen worden gered.
 Dat wij nu in de tijd leven,
 dat je binnen de familie van de Heer,
 deze redding vanaf het begin aangeboden krijgt door de Heer:
 farsin tekkel, umene, mene
 Allemaal!
 'Alsjeblieft, mijn leven voor jouw leven.'
 'Mijn koninkrijk ook jouw woonplaats'

² Heinrich Heine op zijn sterfbed. Aangehaald via: Martijn Meijer, Sla er niet naast, beul, NRC Boeken, 14 februari 2003.

‘Mijn Vader is ook jouw vader.’

‘Wordt met ons gelukkig: zonder zonden, zonder ziekte, zonder dood!’

Je begint je leven al als een schatrijk mens!

Besef je dat?

...

Want wat kun je nog meer krijgen? [...]

Wat is er dan meer waard?

Ons teken aan de wand is Jezus' kruis,

als symbool van de verlossing

farsin, tekkel, umene mene.

‘Maar wij moeten zelf toch ook iets doen?’

Dit klinkt te gemakkelijk.

Ja, (alleen maar) op die boodschap te vertrouwen en dat aan te nemen.

Dat is de enige voorwaarde.

Echt! Dat laat je zien door Jezus te volgen.

D.w.z. Hem lief te hebben en zijn idealen voor het leven voor het leven over te nemen in je eigen leven.

Te leven zoals Hij het bedoeld.

Daarmee laat je ook zien: ‘Ik hoor bij hem.’

...

Ons grootste risico

Er ligt voor ons dus als het ware een brug naar God.

Zoals een brug naar de overkant van de rivier.

Gelegd door God zelf die beschikt over je levensadem en die al je doen en laten bepaalt (23).

Veilig en betrouwbaar brengt die brug je naar de andere kant.

Maar weet je wat ons grootste risico is?

Dat we toch niet over die brug gaan.

Dat we toch onze eigen weg kiezen.

Zeg maar over het ijs naast de brug.

Omdat we liever eigen baas zijn.

Dat is het risico van onze menselijke aard.

Liever kiezen voor de onbegaanbare weg over de ijsschotsen náást de brug.

Op die weg gaan we vroeger of later, onherroepelijk door het ijs.

En dan zijn we te ver gegaan en dan zijn we verloren.

In onze tijd zie je dat heel vaak bij medemensen.

Ze geloven meer in hun eigen vrijheid geloven dan in God.

Een tijdje geleden zag ik dat in de documentaire 'Nachtvlinder'.

(<https://www.youtube.com/watch?v=RzGF0O35s8o>)

Daarin leren we Priscilla kennen.

Ze heeft een erfelijke ziekte waar ze aan zal sterven

Een verhaal dat je aan het hart gaat.

Een jonge meid nog.
 De ziekte wordt steeds machtiger
 Maar ook als de dood dichterbij komt, wil ze toch eigen baas blijven.
 Ze doet zo lang mogelijk wat ze wil, zoals ze het zelf wil.
 Ze geeft de controle niet uit handen.
 Zelfs haar sterven wil ze in eigen hand houden.

Ze besluit zelf eerder uit het leven te stappen.
 Maar dat is nauwelijks controle: (nog) eerder sterven.
 Verder niet.
 Ze is zoals veel jongeren: gek op zuipen en feesten.
 Dát is voor haar pas écht leven.
 Dus vieren ze op haar laatste avond een groot feest.
 “Morgen gaan we janken, nu gaan we zuipen en feesten.”, hoor je iemand zeggen.
 Zo triest klinkt dat, alsof dat alles is, meer niet?

‘Zuipen en feesten,
 dat was dus alles op de laatste avond van haar leven.
 De volgende dag sterft ze op afspraak
 Maar is dat vrijheid? Sterven op afspraak?
 Op de begrafenis dansen haar vrienden verder op die feestmuziek.
 Is dát vrijheid
 Zelden heb ik zo’n triest en machteloos tafereel gezien.

Mensen die zich vastklampen aan de god van deze tijd ‘vrijheid’
 Deze vrijheid brengt je toch nergens?

Alleen je zelfgekozen leven kunnen leven,
 zelfs als dat reddeloos naar het einde loopt.
 Priscilla wist -denk ik- niet beter.
 Dit leek haar zo de beste oplossing.
 Wat moest ze anders?
 Dit is zó triest omdat er wel een toekomst is!
 Had iemand haar dat niet moeten vertellen?
 De regisseur stelde: ‘de dame heeft een verhaal’
 Nou deze dame heeft geen verhaal. Dat is het trieste.

Anderen weten van redding, maar zijn te trots op hun vrijheid.
 ‘Red mij niet!’, zong de cabaretier Maarten van Roozendaal,
Ga op je knieën tot ze blauw zien
Maar red mij niet.

Laat mij in mijn zeven sloten
Laat mij de draad volslagen kwijt
Aan gezelligheid ten onder

*richting eindeloze tijd
 uit volle borst op weg naar nergens
 zonder reden zonder doel
 met mijn zeden en mijn zonden
 en mijn angstig voorgevoel
 laat mij mijn kont tegen de krib
 laat mij dit goddeloze lied
 hef jij je handen maar ten hemel
 12x Maar red mij niet
 ...*

Hij lijkt op koning Belsassar!
 Liever in vrijheid ten onder, dan je te laten redden.

Oproep

Misschien wist Priscilla niet beter.
 Maarten van Roozendaal heeft het waarschijnlijk nooit begrepen.

Maar als je hier regelmatig in de gemeente komt, weet je het wel!
 Dan weet je wat God je belooft.
 ‘Alsjeblieft, mijn leven voor jouw leven.’
 ‘Mijn koninkrijk als jouw woonplaats’
 ‘Mijn Vader, ook jouw vader.’
 ‘Wordt met ons gelukkig: zonder zonden, zonder ziekte, zonder dood!
 In een eeuwig leven”
 ‘Wil je Mij volgen?’

Zul je dan nog zeggen?
 Sorry ik ga mijn eigen weg!
 ‘Redt mij niet!’
 Maar hoe kan ik dat dan ooit voor mezelf verantwoorden?
 Wat voor redding is er nog mogelijk
 voor mensen die geen redding willen.

Ik zou jullie willen vragen vanmorgen:
 Weet je wel hoe rijk je al bent vergeleken met anderen?
 Zo’n belofte voor je leven en voor de toekomst te hebben?
 Heb je al echt gereageerd op dat aanbod?

Ik wil je ook waarschuwen.
 Pas op voor de ideeën die in deze tijd regeren.
 Dat wij mensen ‘onze eigen baas zijn’ en zo
 En dat onze persoonlijke vrijheid het hoogste is dat er is.
 Dat is niet waar! Onze vrijheid biedt ons uiteindelijk niets.
 Het hoogste dat is God.
 En de vrijheid die je alleen van Hem kunt krijgen.

Als je vrij wil zijn zonder God
ga je onherroepelijk door het ijs,

Amen

(c) Wieb Dijksterhuis, juli 2016